

مشکلات ضرورت فراگیری زبان‌های خارجی

ایرنا

فراگیری زبان‌های خارجی بویژه انگلیسی به دلیل گستره کاربرد آن در دنیای امروز از حد یادگیری صرف زبان فراتر رفته و به نیازی اساسی برای مردم بویژه نسل جدید برای ارتباط با جهان تبدیل شده است.

باتوجه به پیشرفت چشم گیر فناوری ارتباطات درسالهای اخیر، حتی فقیرترین جوامع ، سرمایه گذاریهای قابل توجهی در زمینه آموزش زبان انگلیسی به شهروندان خود انجام داده و برنامه‌های جامعی برای این مهم تدارک دیده اند. کشورهای شیخ نشین حوزه خلیج فارس که در گذشته ای نه چندان دور با زبان انگلیسی کاملاً بیگانه بودند، امروز آشنا نبودن با این زبان را یکی از موانع ارتباط با جهان دانسته و با برنامه ریزی‌های دقیق و به سرمایه گذاری‌های کلان درصدد رفع این نیاز برآمده‌اند.

ایجاد "شهرک‌های زبان" و تسهیلات ویژه برای دانشجویان و دانش آموزان با دعوت از استادان از کشورهای انگلیسی زبان ابتکار بسیار جالب و موثری در امر آموزش زبان است که برخی کشورها به آن روی آورده اند. جذابیت وامکانات رفاهی این شهرک‌ها به حدی است که حتی در افراد غیرعلاقه مند نیز انگیزه یادگیری زبان انگلیسی ایجاد می‌کند و در این شهرک‌های آموزشی فقط از زبان انگلیسی برای انجام

کارهای روزمره استفاده می‌شود.

فراموش شدن فرهنگ بومی افراد نیست ، بلکه ضرورتی انکار ناپذیر تلقی می شود. افرادی که قصد فراگیری زبان دیگری غیر از زبان بومی و مادری خود را دارند، به دو گروه مختلف تقسیم می شوند : گروه اول افرادی هستند که در کشور خود قصد یادگیری زبان را دارند. در چنین شرایطی زبان جدید به عنوان یک "زبان بیگانه" تلقی می شود و معمولاً "امکانات طبیعی" برای یادگیری زبان بیگانه بسیار محدود است. اما گروه دوم زبان آموزان افرادی هستند که به کشور دیگری مهاجرت کرده و مجبور به یادگیری زبان مردم آن جامعه هستند. در چنین شرایطی زبان جدید یک "زبان دوم" و نه بیگانه برای شخص زبان آموز تلقی می شود.

قرار گرفتن در محیطی که همه مردم به انگلیسی تکلم می کنند و همه چیز رنگ و بوی فرهنگ زبان انگلیسی را دارد، شرایطی مطلوب را برای زبان آموز ایجاد می کند که در بالا از آن به عنوان "امکانات طبیعی" نام برده شد. اما در کشور ما وضعیت آموزش زبان انگلیسی چگونه است؟ آیا کیفیت آموزش زبان انگلیسی در مدارس ، دبیرستان ها و دانشگاه های ما به حدی هست که نیاز مبرم نسل آینده ایران به زبان انگلیسی، نه تنها صرفاً به عنوان زبان بین المللی، بلکه به عنوان یکی از مهم ترین ابزار شناخت و ارتباط با جهان خارج و دنیای علم برآورده سازد؟

آموزش زبان انگلیسی در نظام آموزش و پرورش کشورمان ، به سهولت می‌توان وجود ضعف‌هایی را در این میان حس کرد.

نتایج تحقیقات و بررسی‌ها حاکی از آن است که متأسفانه اکثر قریب به اتفاق فارغ التحصیلان دبیرستان‌ها در ایران با وجود اینکه یادگیری زبان انگلیسی را از دوره راهنمایی آغاز کرده و حدود هفت سال تحصیلی به یادگیری این زبان مشغول بوده‌اند، حتی از استفاده ابتدایی‌ترین ساختارها و جملات به زبان انگلیسی عاجز هستند. البته وضعیت یادگیری زبان انگلیسی فارغ التحصیلان دانشگاه‌ها در مقاطع کاردانی، و کارشناسی و حتی بالاتر هم چندان بهتر از وضعیت دیپلمه‌ها نیست.

اما علت کدام است و چاره چیست؟ بطور خلاصه باید گفت عمده ترین دلایل ضعف آموزش زبان در نظام آموزش و پرورش کشورمان را باید در "پنج" عامل مهم شامل "کتابهای درسی، روش تدریس ، مدرسین زبان انگلیسی، انگیزه دانش آموزان و سن یادگیری" جستجو کرد.

کتابهای درسی به‌تراست تا حد امکان از حالت مصنوعی خارج شده و از ساختارهای طبیعی و روزمره انگلیسی در آنها استفاده شود. اغلب مطالب کتب انگلیسی در مدارس راهنمایی و دبیرستان‌های ماکاملاً رنگ و بوی "ترجمه از فارسی" دارد و در این کتابها سعی شده زبان انگلیسی با فرهنگ فارسی عجین شود که چندان مفید به نظر نمی‌رسد.

مختص همان زبان بیاموزد. روش تدریس زبان در مدارس و دبیرستان‌ها نیز یکی دیگر از عوامل ضعف آموزش زبان انگلیسی است. امروزه تمامی کارشناسان آموزش معتقدند بهترین راه یادگیری زبان، ارتباط برقرار کردن با زبان مورد نظر است هرچند جملات دارای اشکال گرامری یا تلفظی باشد که البته با روش‌های صحیح و صرف زمان می‌توان اینگونه اشکالات "طبیعی و منطقی" را به حداقل رساند.

تحلیل ساختارهای گرامری و دستوری زبان در قالب تئوری نه تنها کارساز نیست بلکه کاری خسته کننده بوده و موجب سلب انگیزه از زبان آموزان می‌شود. زبان، ریاضی نیست که فقط و فقط از یک قانون و قاعده خاص پیروی کند. در بسیاری از موارد، حتی ابتدایی‌ترین قوانین دستور زبان نقض می‌شود اما به هر حال ارتباط با مخاطب برقرار می‌شود بدون اینکه لطمه‌ای به معنا و محتوا وارد شود. چنین پدیده‌ای کم و بیش در تمامی زبان‌های زنده دنیا مشاهده می‌شود و امری طبیعی تلقی می‌شود.

علاوه بر اصلاح کتب درسی و تغییر روش تدریس، مدرسین زبان نیز باید دوره آموزشی ویژه‌ای را تحت عنوان TTC (Teacher Training Courses) به منظور آشنایی با روش‌های نوین تدریس زبان و کاربرد آن در کلاس‌های درس بگذرانند. ایجاد علاقه به یادگیری زبان انگلیسی و همچنین ایجاد انگیزه کافی برای دانش آموزان ایرانی می‌تواند کمک شایانی به وضعیت نه چندان مطلوب آموزش زبان در

لازم است مسولان ذیربط و کارشناسان روان شناسی آموزش و پرورش با انجام تحقیقات و مطالعات گسترده ، راهکارهایی را برای بالابردن انگیزه و ایجاد علاقه در دانش آموزان نسبت به یادگیری زبان انگلیسی ارائه نمایند.

پنجمین دلیلی که می توان برای ناکارآمدی نظام آموزش زبان انگلیسی در ایران مطرح ساخت ، شروع آموزش زبان از سنین بالا است.

سن شروع تحصیلات که در اغلب کشورها ۶ یا ۷ سالگی تعیین شده ، بدین معنا است که وقت آن فرارسیده تا کودکان با ابتدایی ترین الفبای علوم مختلف آشنا شوند.

در نظام آموزشی بسیاری از کشورهای غیرانگلیسی زبان ، کودکان از همان دوران ابتدایی و حتی پیش از آن با الفبای انگلیسی و سپس واژه ها و جملات ساده و کوتاه این زبان بین المللی آشنا می شوند و در واقع پایه های یادگیری زبان انگلیسی از همان دوران کودکی در آن ها تقویت می شود.

کودکان در سنین پایین تر از قدرت یادگیری و حافظه بالاتری برخوردار هستند، به لحاظ روانی نیز از موقعیت بهتری برای فراگیری زبان خارجی برخوردارند. تحقیقات نشان می دهد هرچه سن افراد بالاتر رود، میزان استرس و ترس از احتمال عدم موفقیت در یادگیری نیز در آن ها بیشتر می شود. بنابراین با شروع آموزش زبان انگلیسی از همان دوران پیش دبستانی و ابتدایی می توان مشکلات روانی را که موجب بروز اختلال در یادگیری زبان خارجی می شوند، به حداقل کاهش داد.

بود و طولمدت آموزش زبان از مقطع پیش دبستانی تا پایان مقطع دبیرستان از ۷ سال به ۱۳ سال افزایش می یابد و افزایش طول دوره آموزش قعطا تاثیر قابل توجهی بر کیفیت و میزان یادگیری خواهد گذارد.

مدیر اجرایی واحد زبان های خارجی وزارت آموزش و پرورش گفت که فراگیری زبان انگلیسی در دوره های مختلف تحصیلی یک معضل آموزشی است که سالها نظام آموزش و پرورش کشور با آن درگیر بوده است.

"مجتبی مقصودی" به خبرنگار ایرنا اعلام کرد که دانش آموزان ما پس از تحصیلات متوسطه نمی توانند نیازهای اولیه خود را از طریق زبان خارجی تامین کنند و این معضل آموزشی باید با همکاری همه بخش های فرهنگی کشور برطرف شود.

حل معضل زبان خارجی، تنها مربوط به وزارت آموزش و پرورش نمی شود بلکه دیگر بخش ها از جمله راهنمایی و رانندگی، سازمان گردشگری و صدا و سیما می توانند در این زمینه بگونه موثر عمل کنند. " تابلوهای راهنمایی و رانندگی در

کشور تنها به زبان فارسی ارایه می شود و برنامه های آموزش زبان خارجی در صدا و سیما کافی نیست و حتی سازمان گردشگری نیز برای معرفی اماکن تاریخی و دیدنی کمتر از زبان خارجی استفاده می کند.

مقصودی درباره تدوین طرح جامع زبان گفت : طرح جامع زبان که مطرح می شود ابعاد مختلف را در بر می گیرد که از حیطة فعالیت و وظایف این دفتر خارج است.

و پرورش موظف شد برنامه جامع آموزش زبان‌های خارجی مدارس را حداکثر ظرف مدت یک سال تهیه و برای تصویب به این شورا ارایه کند. "معضل زبان خارجی در مدارس کشور با همکاری همه بخش‌های فرهنگی قابل حل است تا دانش آموزان بتوانند بعد از پایان تحصیلات از نظر تکلم به یک زبان خارجی، کمتر دچار مشکل شوند."

به اعتقاد وی ، برای اجرای موفقیت آمیز آموزش زبان خارجی در مدارس باید محتوای کتاب‌ها، روش‌ها و شیوه‌های تدریس اصلاح و دگرگون شود.

وی درباره آموزش زبان در مقطع ابتدای گفت که تدریس زبان خارجی در مقطع ابتدایی معلم توانمند می‌خواهد و این وزات خانه اکنون برای تامین این نیروها با مشکل وره رو است. تامین بودجه و برنامه ریزی برای ساعت آموزش از دیگر مشکلات اجرای طرح آموزش زبان در دوره ابتدایی است.

وی درباره اجرای سراسری آموزش زبان در دوره ابتدایی گفت: هم اکنون برای اجرای این برنامه در مرحله آزمایش و تحقیق هستیم و اجرای سراسری آن نیازمند رفع کمبودهای اولیه است.

وی توضیح داد : برای اجرای این برنامه ، سن مناسب فراگیری، محتوای آموزشی مناسب و استفاده از روش جدید تدریس باید مورد بررسی قرار گیرد و این کار در پژوهشکده تعلیم و تربیت این وزارتخانه در حال انجام است. " تازمانی که مشکلات

برنامه را به صورت سراسری در این دوره اجرا کرد.

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com

www.kandoo.cn.com